

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Zespół Szkół Nr 1 im. I. Łukasiewicza
II Liceum Ogólnokształcące
w Gorlicach

Program działalności szkolnego koła zainteresowań z matematyki

UNIwersytet
JAGIELLOŃSKI
W KRAKOWIE

Autor
Bernard Sozański

ISBN 978-83-7667-059-1

1. Analiza statystyczna wyników egzaminu gimnazjalnego

SŁOWNICZEK UŻYTYCH NARZĘDZI:

Dla syntetycznego ujęcia wyników prowadzonych badań wykorzystano podstawowe miary statystyki opisowej:

- a) **średnia arytmetyczna** – wskazuje średnią wartość,
- b) **odchylenie standardowe** – obrazuje przeciętną różnicę między obserwacjami a ich średnią,
- c) **współczynnik zmienności** – opisuje przeciętną procentową różnicę między obserwacjami a ich średnią, wyrażona względem tej średniej,
- d) **kwartył I** – oznacza, że 25% obserwacji jest o wartościach nie wyższych niż wartość tego kwartyła
- e) **kwartył II** (inaczej **mediana** – wartość środkowa) oznacza, że 50% obserwacji jest o wartościach nie wyższych niż wartość tego kwartyła
- f) **kwartył III** – oznacza, że 75% obserwacji jest o wartościach nie wyższych niż wartość tego kwartyła
- g) **kurtoza** (właśc.. **współczynnik ekscesu**) – względna miara koncentracji i spłaszczenia rozkładu, określa rozmieszczenie i koncentrację wartości w pobliżu średniej (gdy wartość kurtozy jest równa 0 rozkład ma kształt normalny, gdy jest większa od 0 rozkład jest bardziej wysmukły niż normalny (większe skupienie wartości wokół średniej), natomiast wartość mniejsza od 0 rozkład jest mniej wysmukły niż normalny (większe spłaszczenie rozkładu)),
- h) **skośność** (**współczynnik skośności**) – miara asymetrii rozkładu (równa 0 dla rozkładu symetrycznego, dodatnia – gdy wykres rozkładu ma długi ogon z prawej strony, ujemna – gdy wykres rozkładu ma długi ogon z lewej strony)

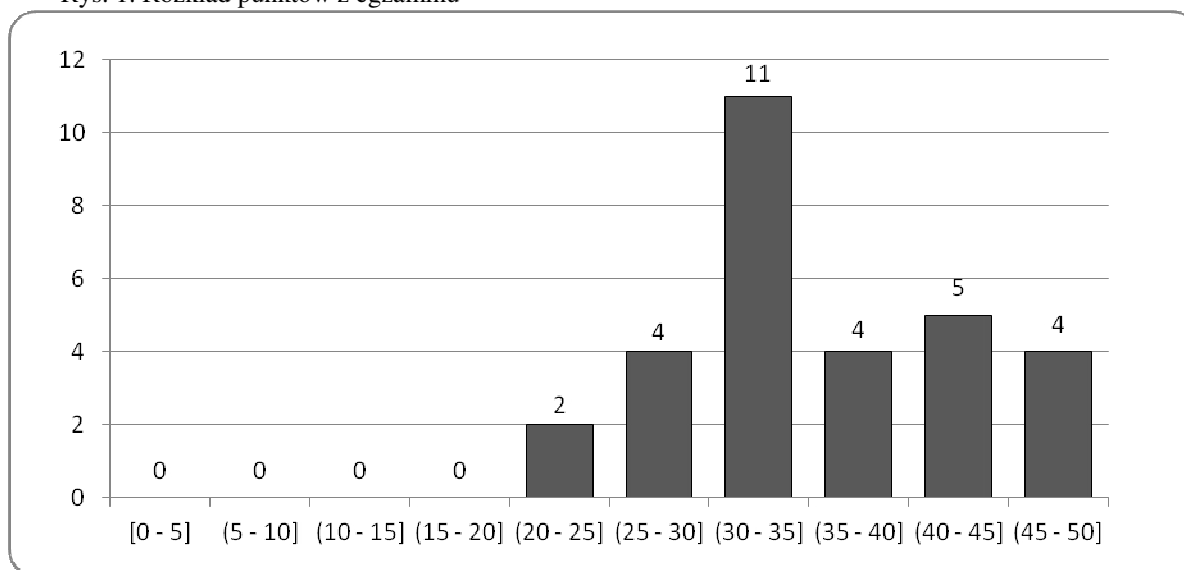
W celu zbadania zgodności badanego rozkładu z rozkładem normalnym wykorzystano **test Kołmogorowa-Smirnowa**, natomiast dla zweryfikowania hipotezy czy dwie niezależne próbki pochodzą z tej samej populacji (mają podobne rozkłady) wykorzystano **test t dla prób niezależnych** (w przypadku zgodności rozkładu wyników grupy z rozkładem normalnym) lub test **Manna-Whitneya** (w przypadku braku zgodności z rozkładem normalnym). Test t dla prób niezależnych został dodatkowo poprzedzony **testem Levene'a równości wariancji grupowych**. W każdym przypadku podano wartość **p**, czyli prawdopodobieństwo testowe; jeśli jest mniejsze od zadanego poziomu istotności α (wynoszące w prowadzonych analizach 0,05), hipotezę H_0 należy odrzucić.

Natomiast dla zbadania kierunku i siły zależności pomiędzy oceną z matematyki a wynikami egzaminu z części matematyczno-przyrodniczej wykorzystano **współczynnik korelacji rang Spearmana**, który wyraża siłę korelacji dwóch cech mierzonych na skali porządkowej.

Analizie poddano wyniki egzaminu gimnazjalnego z części matematyczno-przyrodniczej w roku szkolnym 2009/2010 oraz oceny końcowe z matematyki 30 uczniów klas pierwszych Zespołu Szkół Nr 1 im. I. Łukasiewicza – II Liceum Ogólnokształcącego w Gorlicach, którzy złożyli aplikację do zajęć rozszerzających w projekcie „Młodzieżowe Uniwersytety Matematyczne”. Większość badanych (16 osób, 53,33%) stanowili chłopcy.

Wynik egzaminu gimnazjalnego z części matematyczno-przyrodniczej podawany był w punktach od 0 do 50. Rozkład tych wyników w badanej grupie zaprezentowano na rysunku 1.

Rys. 1. Rozkład punktów z egzaminu

Źródło: opracowanie własne

Z informacji przedstawionych na rysunku 1 wynika, że w badanej grupie najczęściej występowały wyniki z przedziału 30–35 pkt. Średni wynik grupy wynosi 35,53 pkt, zaś mediana 33,5 pkt, co oznacza, że połowa badanych uczniów miała wynik egzaminu nie wyższy niż ten wynik.

W porównaniu ze średnią z województwa podkarpackiego¹ wynoszącą 23,82 pkt średni wynik tej grupy jest dużo wyższy.

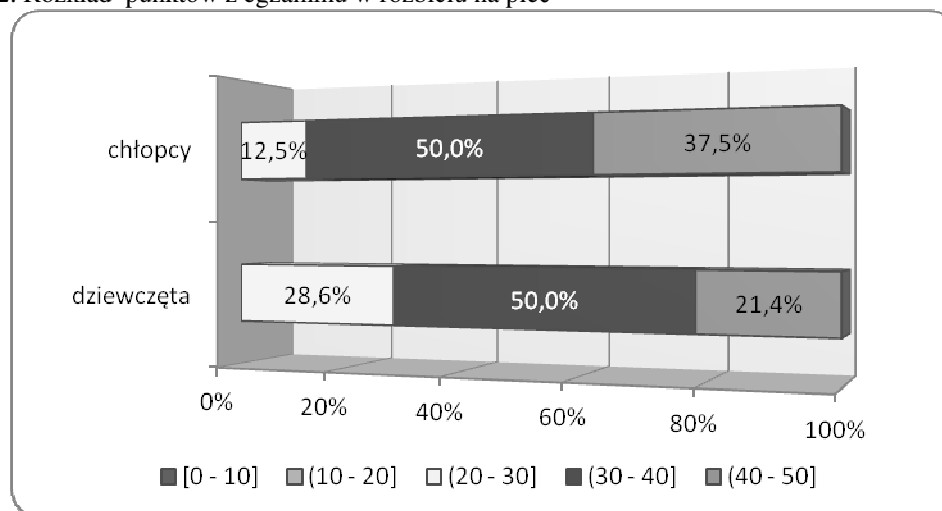
Czwarta część badanych uczniów miała wynik nie wyższy niż 31 (kwartył I), zaś 75% miała wynik nie wyższy niż 41,75 pkt (kwartył 3). Próbę charakteryzowała dość duża zmienność – przeciętne odchylenie od średniej, mierzone odchyleniem standardowym, wynosiło około 7,04 pkt., co stanowi 19,81% średniej. Ujemny wynik kurtozy (-1,12) świadczy o tym, iż rozkład wyników jest mniej

¹ Sprawozdanie z egzaminu gimnazjalnego w 2010 roku [tab.59], OKE w Krakowie, Kraków, maj 2010 [w:] http://www.oke.krakow.pl/inf/filedata/files/Sprawozdanie%20z%20egzaminu%20gimnazjalnego%20w%202010%20roku_1.pdf

wysmukły (bardziej spłaszczony) niż rozkład normalny. Niewielka skośność dodatnia (0,19) świadczy o tym, że rozkład jest z asymetrią rozciągającą się w kierunku wartości wyższych.

Rozkład wyników egzaminu wydaje się być nieco inny u dziewcząt i u chłopców (rysunek 2). Wprawdzie u obu płci dominują wyniki wysokie (30–40 pkt], jednak u chłopców większy jest udział wyników najwyższych (37,50%, u dziewcząt 21,43%).

Rys. 2. Rozkład punktów z egzaminu w rozbiciu na płeć

Źródło: opracowanie własne

Odmienność rozkładów potwierdzają również podstawowe statystyki (tab. 1). Zarówno średnia, jak i mediana wyników były wyższe u chłopców, ale z kolei występuje u nich większa zmienność.

Tab. 1. Rozkład punktów z egzaminu w rozbiciu na płeć

Płeć	Wynik z egzaminu			
	średnia	mediana	odchylenie standardowe	współczynnik zmienności
dziewczeta	33,00	31	5,66	17,14%
chłopcy	37,75	38,5	7,54	19,98%

Źródło: opracowanie własne

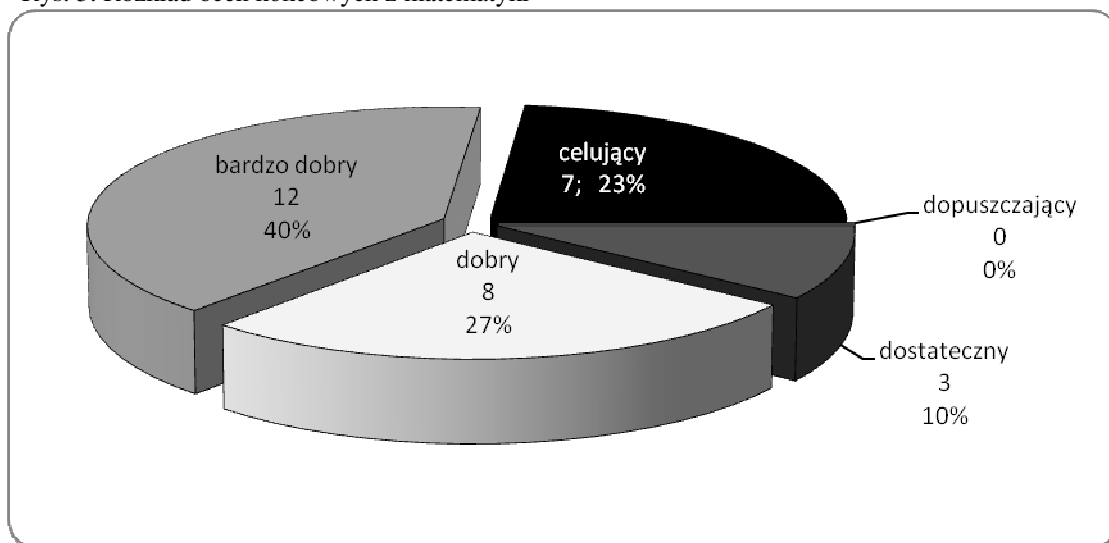
Aby sprawdzić podobieństwo rozkładów dla obu płci, zastosowano test t dla prób niezależnych. Można go było zastosować, gdyż rozkład był zgodny z rozkładem normalnym, co wykazano testem Kołmogorowa-Smirnowa ($Z = 0,77$, $p=0,59$, $p \geq \alpha$)². Wstępnie sprawdzono równość wariancji grupowych testem Levene'a, który dał wynik pozytywny ($F=1,72$; $p=0,20$, $p \geq \alpha$). Następnie

² W badaniach przyjęto poziom istotności $\alpha = 0,05$.

zastosowany test t dla prób niezależnych ($t = -1,93$, $p=0,06$, $p \geq \alpha$) wykazał, iż nie ma istotnej różnicy między średnimi wynikami z egzaminu chłopców i dziewcząt.

Uczniowie należący do badanej grupy najczęściej kończyli gimnazjum z oceną z matematyki bardzo dobrą (12 osób, 40,00%) oraz dobrą (8 osób, 26,67%) i celującą (7 osób, 23,33%), co widać na rysunku 3.

Rys. 3. Rozkład ocen końcowych z matematyki

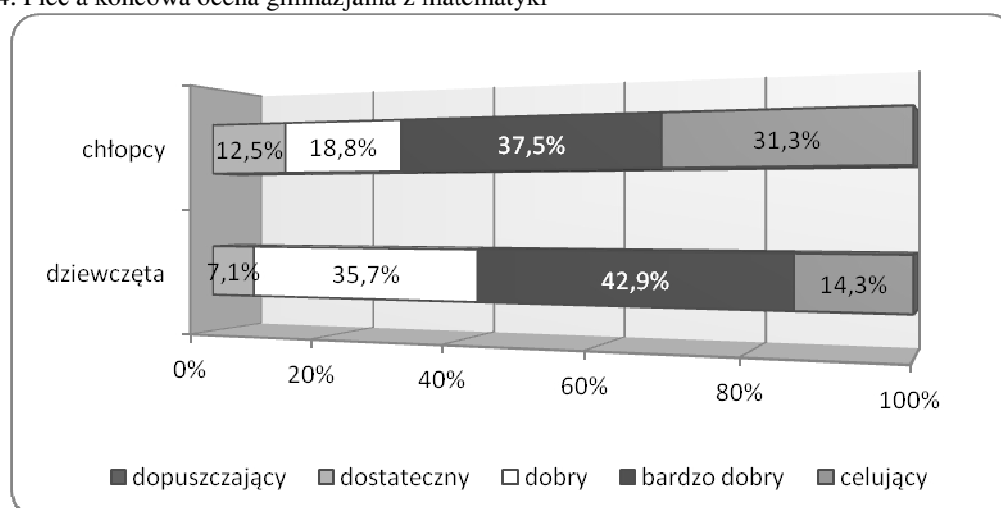

Źródło: opracowanie własne

W badanej grupie średnia ocen wyniosła 4,77, zaś wartość środkowa (mediana) 5. Z uwagi na małą liczbę wariantów cenniejszą informację niż kwartyłe podaje nam średnia i odchylenie, które tu wyniosło ok. 0,94 stopnia. Oznacza to, że oceny końcowe uczniów różniły się od średniej 4,77 przeciętnie o 0,94 stopnia, co stanowi 19,62% średniej. Te statystyki potwierdzają obserwacje z wykresu: próba nie jest skupiona wokół jednej oceny, lecz jest zróżnicowana, ma dużą zmienność. Ujemny wynik kurtozy (-0,66) potwierdza wcześniejszą uwagę o małym skupieniu wokół średniej. Niewielka na tle wyników skośność ujemna (-0,31) świadczy o tym, że rozkład jest z asymetrią rozciągającą się w kierunku wartości niższych.

Rozkład ocen końcowych z matematyki wydaje się być nieco inny u dziewcząt i u chłopców (rys. 4). Wprawdzie u obu płci dominowały oceny bardzo dobre, ale wśród dziewcząt ich udział był większy. Równocześnie jednak u chłopców więcej było ocen celujących (31,25%, u dziewcząt 14,29%).

Rys. 4. Płeć a końcowa ocena gimnazjalna z matematyki

Źródło: opracowanie własne

O odmienności rozkładów nie rozstrzygają podstawowe statystyki (tab. 1). Średnia jest nieco wyższa u chłopców, lecz równocześnie charakteryzuje ich większa zmienność ocen.

Tab. 2. Rozkład ocen końcowych z matematyki w rozbiciu na płeć

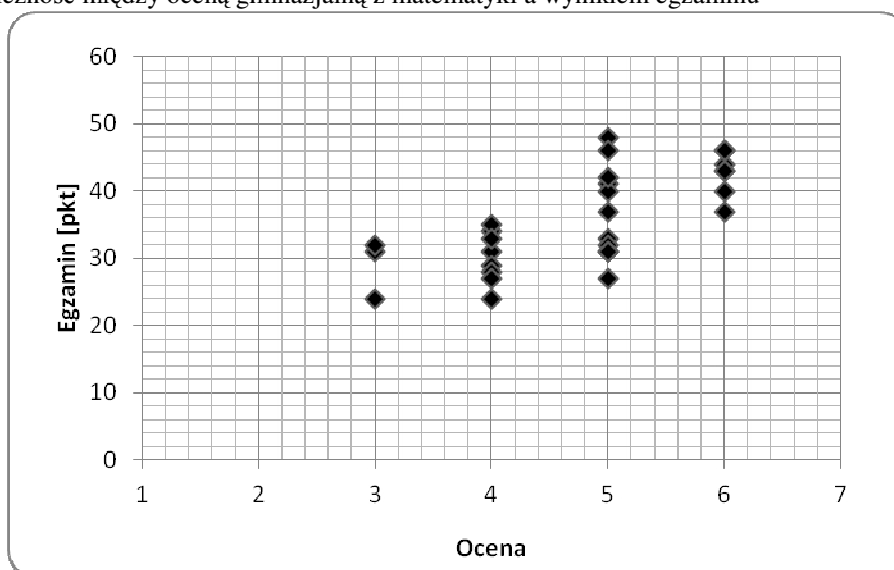
Płeć \ Ocena końcowa	średnia	mediana	odchylenie standardowe	współczynnik zmienności
dziewczeta	4,64	5	0,84	18,13%
chłopcy	4,88	5	1,02	21,02%

Źródło: opracowanie własne

Podobieństwo rozkładów sprawdzono ostatecznie testem U Manna-Whitneya, z uwagi na skalę porządkową. Uzyskany wynik ($U = 93,50$; $p=0,42$, $p \geq \alpha$) pozwolił na przyjęcie tezy, iż gimnazjalne oceny końcowe z matematyki dziewcząt i chłopców są podobne.

Zależność między wynikiem z egzaminu a oceną końcową z gimnazjum najlepiej oceniać interpretując wykres rozrzutu (rys. 5).

Rys. 5. Zależność między oceną gimnazjalną z matematyki a wynikiem egzaminu

Źródło: opracowanie własne

Wskazuje on na widoczną, umiarkowaną zależność dodatnią między oceną końcową z gimnazjum a wynikiem z egzaminu gimnazjalnego. Dodatni znak oznacza że „dobrzy” uczniowie, mający wyższe oceny końcowe z gimnazjum, z reguły uzyskiwali dobry wynik z egzaminu. Interpretację tą potwierdza współczynnik korelacji Spearmana (0,69).

2. Zasady realizacji zajęć

2.1. Cele realizacji zajęć

Głównym celem realizacji zajęć w ramach *Koła rozszerzających* jest podniesienie kompetencji matematycznych uczniów rozpoczynających naukę w klasie pierwszej w roku szkolnym 2010/2011.

Cele szczegółowe:

- Logika matematyczna
- Rachunek algebraiczny
- Funkcje
- Geometria płaska i geometria przestrzenna
- Rachunek prawdopodobieństwa.

2.2. Założenia programowe

2.2.1. Organizacja zajęć

Zajęcia w ramach koła matematycznego odbywać się będą co tydzień w wymiarze dwóch godzin, w dwóch grupach 15 - 17 osobowych.

2.2.2. Omówienie niezbędnych pomocy naukowych

- zestaw modeli brył przestrzennych,
- zestaw klocków do konstruowania modeli brył przestrzennych,
- komplet przyborów do tablicy (cyrkiel, linijka, ekierka),
- program komputerowy CABRII
- laptop,
- projektor multimedialny.

2.2.3. Procedury osiągnięcia celów

Zajęcia rozszerzające z matematyki w ramach MUM mają wspierać uczniów w zakresie samodzielnego zdobywania wiedzy, operowania abstrakcyjnymi obiektami oraz stosowaniu różnych modeli matematycznych w rozwiązywaniu problemów matematycznych.

Aktywność matematyczną uczniowie będą rozwijać poprzez: dobór zadań i problemów w których uczeń będzie: odkrywał i formułował twierdzenia; dostrzegał i wykorzystywał analogie; formułował pojęcia matematyczne i ich własności; samodzielnie zdobywał, a następnie wykorzystywał informacje; rozwiązywał standardowe zadania, mające charakter ćwiczeń; rozwiązywał również zadania o podwyższonym stopniu trudności; przyswajał informacje otrzymywane z różnych źródeł.

Wdrażanie uczniów do rozwiązywania złożonych zadań, stosowania nauczania problemowego, indywidualizacji oraz pracy zespołowej. Rozwiązywanie zadań różnymi metodami celem poszukiwania najkrótszych i najprostszych rozwiązań. Nie można ograniczyć się tylko do rozwiązywania zadań. Uczniowie powinni umieć samodzielnie zdobywać wiedzę i ją prezentować w formie referatów, a także wprowadzeń do nowych tematów.

Uczniowie będą również brali udział w różnych konkursach z matematyki utrwalające zdobyte wiadomości i umiejętności.

2.3. Szczegółowe treści kształcenia

A. Liczby i ich zbiory

- a) zbiór, suma, iloczyn i różnica zbiorów – realizacja zajęć w klasie I, II,
- b) podstawowe prawa rachunku zdań – realizacja zajęć w klasie I,
- c) zbiór liczb rzeczywistych i jego podzbiory, liczby naturalne – realizacja zajęć w klasie I,
- d) (liczby pierwsze), liczby całkowite, wymierne i niewymierne, rozwinięcie dziesiętne liczby rzeczywistej – realizacja zajęć w klasie I,
- e) prawa dotyczące działań arytmetycznych na liczbach rzeczywistych – realizacja zajęć w klasie I,
- f) definicja potęgi o wykładniku wymiernym oraz prawa działań na potęgach o wykładniku wymiernym – realizacja zajęć w klasie I,
- g) definicja przedziału liczbowego na osi oraz definicja sumy, iloczynu i różnicy przedziałów – realizacja zajęć w klasie I
- h) definicja wartości bezwzględnej – realizacja zajęć w klasie I,
- i) zasada indukcji matematycznej – realizacja zajęć w klasie II
- j) metody rozwiązywania i interpretację geometryczną równań i nierówności z wartością bezwzględną – realizacja zajęć w klasie I, II, III,
- k) prawa działań na potęgach o wykładniku rzeczywistym – realizacja zajęć w klasie I,
- l) inny temat – realizacja zajęć w klasie I, II, III.

B. Funkcje i ich własności

- a) definicja funkcji – realizacja zajęć w klasie I,
- b) przegląd wybranych własności funkcji – realizacja zajęć w klasie I, II, III,
- c) definicja i własności funkcji liniowej – realizacja zajęć w klasie I

- d) definicja i własności funkcji kwadratowej, jej wykres i miejsca zerowe – *realizacja zajęć w klasie II,*
- e) wzory Viéte’a – *realizacja zajęć w klasie, II, ,*
- f) sposoby rozwiązywania równań i nierówności kwadratowych z parametrem – *realizacja zajęć w klasie II,*
- g) definicja wielomianu i prawa dotyczące działań na wielomianach – *realizacja zajęć w klasie II,*
- h) dodawanie, odejmowanie, mnożenie wielomianów – *realizacja zajęć w klasie II,*
- i) dzielenie wielomianów – *realizacja zajęć w klasie II*
- j) sposoby rozkładu wielomianu na czynniki – *realizacja zajęć w klasie, II*
- k) twierdzenie o reszcie i twierdzenie Bézouta – *realizacja zajęć w klasie II*
- l) definicja funkcji homograficznej i jej własności – *realizacja zajęć w klasie II*
- m) zasady wykonywania działań na wyrażeniach wymiernych – *realizacja zajęć w klasie II,*
- n) sposoby rozwiązywania równań wielomianowych oraz równań i nierówności z funkcją homograficzną – *realizacja zajęć w klasie II*
- o) definicja funkcji wymiernej oraz metody rozwiązywania równań i nierówności wymiernych – *realizacja zajęć w klasie II,*
- p) dwumian Newtona – *realizacja zajęć w klasie II,*
- q) definicje funkcji trygonometrycznych kąta ostrego w trójkącie prostokątnym – *realizacja zajęć w klasie I*
- r) pojęcie miary łukowej kąta oraz definicje, własności i wykresy funkcji trygonometrycznych dowolnego kąta – *realizacja zajęć w klasie I*
- s) tożsamości trygonometryczne – *realizacja zajęć w klasie I, III,*
- t) wzory redukcyjne – *realizacja zajęć w klasie I, III,*
- u) sposoby rozwiązywania równań i nierówności trygonometrycznych – *realizacja zajęć w klasie I, III,*
- v) funkcja wykładnicza – *realizacja zajęć w klasie III,*
- w) pojęcie logarytmu, działania na logarytmach – *realizacja zajęć w klasie I, III,*
- x) równania i nierówności wykładnicze – *realizacja zajęć w klasie, III,*
- y) równania i nierówności logarytmiczne – *realizacja zajęć w klasie III.*
- z) inny temat – *realizacja zajęć w klasie I, II, III.*

C. Ciągi liczbowe

- a) definicja ciągu liczbowego – *realizacja zajęć w klasie II*

- b) definicję ciągu arytmetycznego i geometrycznego, wzór na n -ty wyraz, wzór na sumę n początkowych wyrazów ciągu arytmetycznego i geometrycznego – *realizacja zajęć w klasie II*
- c) procent prosty i procent składany – *realizacja zajęć w klasie I, II*
- d) oprocentowanie lokat i kredytów – *realizacja zajęć w klasie I,*
- e) przykłady ciągów zdefiniowanych rekurencyjnie – *realizacja zajęć w klasie II*
- f) definicja granicy ciągu liczbowego oraz sposoby obliczania granic ciągów – *realizacja zajęć w klasie II,*
- g) pojęcie sumy szeregu geometrycznego – *realizacja zajęć w klasie II,*
- h) inny temat – *realizacja zajęć w klasie I, II, III.*

D. Planimetria

- a) własności czworokątów wypukłych – *realizacja zajęć w klasie I, II, III,*
- b) twierdzenie o okręgu wpisanym w czworokąt i okręgu opisanym na czworokącie – *realizacja zajęć w klasie I,*
- c) związki miarowe w figurach płaskich z zastosowaniem trygonometrii – *realizacja zajęć w klasie I, II, III,*
- d) pojęcie osi symetrii i środka symetrii figury – *realizacja zajęć w klasie I,*
- e) twierdzenie Talesa i jego związek z podobieństwem – *realizacja zajęć w klasie II, ,*
- f) cechy podobieństwa trójkątów – *realizacja zajęć w klasie I, , III,*
- g) twierdzenie sinusów i cosinusów – *realizacja zajęć w klasie II,*
- h) pojęcia: symetria osiowa, przesunięcie, obrót, symetria środkowa oraz własności tych przekształceń – *realizacja zajęć w klasie I,*
- i) definicja wektora, sumy wektorów i iloczynu wektora przez liczbę – *realizacja zajęć w klasie I,*
- j) działania na wektorach – *realizacja zajęć w klasie I,*
- k) definicja i własności jednokładności – *realizacja zajęć w klasie , II,*
- l) inny temat – *realizacja zajęć w klasie I, II, III.*

E. Stereometria

- a) graniastosłupy, ostrosłupy, walce, stożki i kule – *realizacja zajęć w klasie, III,*
- b) pojęcie kąta nachylenia prostej do płaszczyzny i kąta dwuściennego – *realizacja zajęć w klasie III,*
- c) związki miarowe w bryłach z zastosowaniem trygonometrii – *realizacja zajęć w klasie III,*

- d) przekroje płaskie graniastosłupów i ostrosłupów – *realizacja zajęć w klasie III,*
- e) pola i objętości brył – *realizacja zajęć w klasie III,*
- f) pojęcie wielościanu foremego – *realizacja zajęć w klasie, III.*
- g) inny temat – *realizacja zajęć w klasie I, II, III.*

F. Rachunek prawdopodobieństwa

- a) doświadczenie losowe, zdarzenie elementarne, zbiór zdarzeń elementarnych, zdarzenie – *realizacja zajęć w klasie III.*
- b) prawdopodobieństwo klasyczne – *realizacja zajęć w klasie III.*
- c) elementy kombinatoryki (permutacje, wariacje z powtórzeniami i bez powtórzeń, kombinacje) – *realizacja zajęć w klasie III.*
- d) aksjomatyczna definicja prawdopodobieństwa, własności prawdopodobieństwa – *realizacja zajęć w klasie III.*
- e) niezależność zdarzeń – *realizacja zajęć w klasie, III.*
- f) schemat Bernoulliego – *realizacja zajęć w klasie III.*
- g) prawdopodobieństwo warunkowe i całkowite – *realizacja zajęć w klasie III.*
- h) inny temat – *realizacja zajęć w klasie I, II, III.*

G. Elementy statystyki opisowej

- a) metody prezentacji danych statystycznych – *realizacja zajęć w klasie , III,*
- b) analiza struktury – *realizacja zajęć w klasie III,*
- c) klasyczne i pozycyjne miary położenia – *realizacja zajęć w klasie, III,*
- d) klasyczne miary rozproszenia – *realizacja zajęć w klasie III,*
- e) analiza korelacji – *realizacja zajęć w klasie III,*
- f) inny temat – *realizacja zajęć w klasie I, II, III.*

H. Elementy analizy matematycznej

- a) granica funkcji i jej obliczanie (granica funkcji w punkcie (definicja Heinego i Cauchy'ego, granice jednostronne, granica niewłaściwa funkcji) – *realizacja zajęć w klasie III,*
- b) ciągłość funkcji, własności funkcji ciągłych i rodzaje nieciągłości funkcji – *realizacja zajęć w klasie III,*
- c) Definicja pochodnej funkcji w punkcie i w zbiorze – *realizacja zajęć w klasie III,*
- d) Interpretacja geometryczna i fizyczna pochodnej – *realizacja zajęć w klasie III,*

- e) Obliczanie pochodnych funkcji – *realizacja zajęć w klasie, III*,
- f) Monotoniczność funkcji a znak pochodnej – *realizacja zajęć w klasie, III*,
- g) Ekstrema funkcji – *realizacja zajęć w klasie III*,
- h) Wypukłość funkcji i jej punkty przegięcia — *realizacja zajęć w klasie, III*,
- i) Badanie przebiegu zmienności funkcji – *realizacja zajęć w klasie III*,
- j) Zadania optymalizacyjne – *realizacja zajęć w klasie, III*.
- k) inny temat – *realizacja zajęć w klasie I, II, III*.

I. Elementy algebry wyższej

- a) działania wewnętrzne i zewnętrzne – *realizacja zajęć w klasie I*
- b) grupy, przykłady grup, grupy abelowe – *realizacja zajęć w klasie I*,

3. Zalecane metody pracy to:

- podające (wykład, pogadanka, opis);
- metoda przypadków;
- metoda problemowa;
- nauczanie programowe;
- ćwiczenia przedmiotowe;
- problemowe (metody aktywizujące)

Wykład polega na bezpośrednim lub pośrednim przekazywaniu wiedzy określonej grupie odbiorców. Aktywność uczestnika wykładu wymaga od niego dużego wysiłku i znacznej dojrzałości umysłowej. Dlatego też należy go odpowiednio w szkołach średnich stosować i ograniczać. Typowe dla wykładu elementy to przekazanie informacji w sposób systematyczny i logicznie konsekwentny. Nauczyciel powinien treść wykładu wiązać umiejętnie z życiem, dobierać trafne i interesujące przykłady, starannie się wysławiać. Pogadanka polega na rozmowie nauczyciela z uczniami, przy czym nauczyciel jest w tej rozmowie osobą kierującą. Zmierzając do osiągnięcia zaplanowanego celu stawia uczniom pytania, na które oni z kolei udzielają odpowiedzi. Pogadanka może służyć przygotowaniu uczniów do pracy na lekcji, zaznajamianiu ich z nowym materiałem, systematyzowaniu i utrwalaniu wiadomości.

Opis jest najprostszym sposobem zaznajamiania uczniów z nieznanymi im bliżej osobami, rzeczami, zjawiskami itp. Zalecany jest zarówno wtedy, gdy nie ma możliwości

zastosowania odpowiedniego pokazu, jak i przede wszystkim wtedy, gdy opisowi towarzyszy pokazywanie opisywanych przedmiotów lub ich modeli czy rysunków.

Metoda przypadków polega na rozpatrzeniu przez małą grupę uczniów opisu jakiegoś przypadku, możliwych rozwiązań. Po otrzymaniu opisu, rozwiązań wraz z kilkoma pytaniami, na które należy odpowiedzieć, uczniowie sami formułują dalsze pytania wyjaśniające ten przypadek, a nauczyciel udziela na nie odpowiedzi.

Metoda problemowa polega na wytworzeniu sytuacji problemowej, formułowaniu problemów, określaniu pomysłów ich rozwiązania, weryfikacji pomysłów rozwiązania oraz na porządkowaniu i stosowaniu uzyskanych wyników w nowych zadaniach o charakterze praktycznym lub teoretycznym. Jej cechą charakterystyczną jest dominacja uczenia się nad nauczaniem. Wzbudza ona wiarę ucznia w siebie, utwierdza go w przekonaniu, że jest w stanie rozwiązywać coraz trudniejsze zadania.

Nauczanie programowane prowadzone być może z użyciem komputera lub podręcznika, zbioru zadań itp. Obecnie dostępnych jest wiele komputerowych programów dydaktycznych spełniających potrzebne warunki. Metody praktyczne ułatwiają uczniom bezpośrednie poznanie rzeczywistości oraz pozwalają na wykorzystanie posiadanej przez nich wiedzy w rozwiązywaniu problemów praktycznych. Do tej grupy zaliczyć można: pokaz, ćwiczenia przedmiotowe, ćwiczenia laboratoryjne, metodę projektów itp. Pokaz polega na demonstrowaniu uczniom naturalnych przedmiotów lub ich modeli, zjawisk, wydarzeń lub procesów i objaśnianiu ich istotnych cech.

Ćwiczenia przedmiotowe polegają na wielokrotnym wykonywaniu pewnych czynności dla nabycia wprawy i uzyskania coraz wyższej sprawności w działaniach intelektualnych i praktycznych. W nauczaniu matematyki pełnią rolę szczególną. Podczas ćwiczeń laboratoryjnych uczniowie samodzielnie przeprowadzają eksperymenty. Eksperymenty te pozwalają na formułowanie pewnych uogólnień, zilustrowanie wcześniej poznanych praw, zasad i reguł (tradycyjna metoda laboratoryjna) oraz ułatwiają uczniom przewidywanie nieznanym im jeszcze zjawisk i procesów (problemowa metoda laboratoryjna).

Metody aktywizujące to grupa metod, które uznać należy za najskuteczniejsze. Dzięki nim uczenie się ma charakter niekonwencjonalny, ciekawy i zajmujący. Zajęcia motywują

ucznia do działania, twórczego myślenia i kreatywności. Dzięki nim uczeń ma wpływ na to, co na lekcji będzie się działo, jest jej współtwórcą, (tworzy się poczucie współodpowiedzialności). Metody te uczą przez działanie, tworzenie, współpracę i przeżywanie. Sednem metod aktywizujących może być powiedzenie Konfucjusza: „ Powiedz, a zapomnę. Pokaż a zapamiętam. Pozwól wziąć udział a zrozumieć”. Metody te wymagają zaangażowania nauczyciela i uczniów.

4. Ewaluacja

Ewaluacja w oświacie to ocena przydatności i skuteczności podejmowanych działań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych w odniesieniu do założonych celów, służącą doskonaleniu tych działań (*Rozporządzenie MENiS z 23 kwietnia 2004*)

Ewaluacja odbywać się będzie w formie obserwacji postępów uczniów. Systematyczne prowadzenie ewaluacji pozwoli dostrzec wpływ przekazywanych treści na postawy, wiedzę, umiejętności uczniów, a zarazem stanowi podstawę planowania dalszej pracy

5. Literatura:

Podstawa programowa – Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 6 listopada 2003 dz.u. 2003 r. 210 poz. 2041

Standardy egzaminacyjne

Informator o egzaminie maturalnym z matematyki – www.cke.edu.pl

Poradnik metodyczny dla nauczyciela